

Feliu Formosa: el plaer suprem de l'escriptura

XULIO RICARDO TRIGO

La seva poesia extrema la tensió de l'arc per definir la trajectòria, però la fletxa surt dòcil i neta

Feliu Formosa,
Darrere el vidre (poesia, 1972-2002). Empúries / Edicions 62.
Barcelona, 2004.

En la millor poesia de tots els temps hi ha un protagonista d'excepció: el llenguatge. Però l'objectiu últim del discurs poètic és combinar emoció i sentit. Tret de la pintura, cap de les arts conegudes sembla capaç de construir una relació tan estreta amb l'absolut. Aquesta recerca porta molts autors a identificar escriptura i refugi, però sobretot els ajuda a establir un món propi que quedarà com a espai inqüestionable de les seves creacions.

De fa molt que la poesia ha de lluitar contra una concepció del temps que vol convertir la paraula en un valor passatger. Els llibres gaudeixen de poquíssimes oportunitats, i mentre perden sense remei la batalla del present s'enfronten a una societat que ja no considera la memòria com un bé estimable. A més a més, la poesia està en franca retirada davant la tirania immediata de la imatge. La imatge fa possible la creació de ràpides impressions estètiques: un quadre d'Egon Schiele, una escultura d'Aristide Maillol, un edifici de Le Corbusier, poden sucumbir a la universalització que atorga la fotografia, però el poema, un fet d'escriptura, de conceptes, queda massa sovint associat a la vida fugissera dels llibres.

INDAGAR LA INCERTESA

L'aparició d'obres reunides trenca amb la injusta fagocitació del mercat. De cop i volta, aquells poemes que havíem oblidat, els llibres que groguegen a la biblioteca, se'ns mostren de nou sota l'esplendor de la lletra impresa. Descubrim la facultat atemporal de la bona poesia i celebrem que a hores d'ara algú tingui prou seny per considerar encara l'art de cercar bellesa a través de les paraules com una arma carregada de futur.

Si explorem una mica la trajectòria literària dels escriptors dels 70 podem comprovar de seguida que la poesia de Feliu Formosa queda marcada des del començament per una idea del temps molt personal. En lloc d'ajustar-se a la inconcreció que marquen els rellotges digitals, l'autor roman fidel a les busques de precisió suïssa, i això atorga a la seva poesia un ritme d'escriptura i de recerca que divergeix dels seus contemporanis.

Però no és aquesta l'única característica a partir de la qual podem establir diferències. Com molt bé apunta Enric Sòria al pròleg d'aquest imprescindible *Darrere el vidre (poesia, 1972-2002)*, Formosa va quedar esplèndidament retratat a partir de les paraules que li va dedicar Jordi Coca al pròleg de *Per Puck* (1992). És en efecte "l'evidència del misteri i el misteri de l'evidència" el que defineix amb més encert la recerca del poeta. No és estrany si pensem que beu de fonts no gaire habituals a la poesia catalana contemporània: la literatura centreeuropea i la nòrdica, els aspectes de Shakespeare que més voregen el mite, l'expressionisme que, com a generador de mons interiors, es manifesta amb tota la càrrega transgressora que pot albergar l'ésser humà. Imaginem Formosa compartint una tarda de boira amb Georg Trakl, bevent de la copa emmetzinada de subtileses d'Ibsen o discutint de concepcions espacials amb el pintor Van Eyck.

I és que la poesia de Formosa s'articula al voltant dels plecs que la vida quotidiana abandona al seu

pas. Hi ha un vers a *Per Puck* que defineix amb molt d'encert aquesta situació: "¿Per què les teves cartes, si vivim tan a prop?". El lector no triga a descobrir que el poeta s'ha posat com a objectiu indagar la incertesa, la totalitat que amaga una mirada, l'equilibri difícil dels mots quan han estat presa de l'angoixa que transmet el desig de coneixement. Així com la imatge no implica pensament, l'escriptura necessita gratar amb les ungles la terra del subsòl, afegir alguna cosa abans que el sostre s'enfonsi sobre la claredat.

Seria, però, profundament desencertat transmetre la idea d'un Feliu Formosa fosc o difícil. Al contrari, el seu treball de llenguatge, sempre al límit del que és possible, ens dona l'oportunitat de penetrar misteris i sensacions d'un món cada vegada més superficial. La seva poesia extrema la tensió de l'arc per definir la trajectòria, però la fletxa surt dòcil i neta. Quan encerta en la diana, ha estat capaç de reunir l'aire necessari al poema. Així és com rep el lector l'essència d'un pensament que no sols ens explica les formes de resistir el buit de la contemporaneïtat, també construeix un trajecte possible. El llenguatge com una tradició que l'art transforma, la poesia com una recerca als límits del sentit.

NO HEM LLEGIT FORMOSA

Per últim caldria apuntar una altra sensació que ens brinda *Darrere el vidre*. A mesura que retrobem els poemes de *Raval*, de *Semblança* i del *Llibre dels viatges*, entre d'altres, ens assalta la certesa que encara no havíem llegit Feliu Formosa com mereix. No per complex, qui busqui la senzillesa conceptual de la poesia val més que dediqui el seu temps a una altra cosa, sinó per la multiplicitat d'idees que hi viuen, per l'ambició de les propostes, per la intensitat del seu treball poètic.

Potser, només potser, si atenem a l'estranya situació que la poesia comença a tenir dins d'un mercat que premia l'obvietat, hauríem de transgredir el suport tradicional del gènere. Recitals i lectures públiques ajuden a aquest propòsit, però també es podrien assajar altres accions. ¿Per què no fotografiar poemes proclamant la bellesa del llenguatge decandint-se sobre la pàgina en blanc? Proposo *Entre dues batalles*, d'*Albes breus a les mans*, com a primera imatge per embellir la globalitzada coloraina del ciberespai. Potser d'aquesta manera començaríem a perdre dignament la batalla contra la banalitat.

El poeta Feliu Formosa va néixer a Sabadell el 1934
Robert RAMOS